

i Koncessionerne en Erstatningspligt, der gaar lige saa vidt som den, jeg nu omtalte som gældende for det tyske Rige, nemlig for det første, at den vedkommende private Bane kun skal kunne fri sig for Forpligtelsen til Skadeserstatning, ved at bevise — her er det altsaa givet, at det er Banen, der har Bevisbyrden — at det enten er den skadelidendes egen Skyld, at han har lidt Skade, eller at denne er bevirket ved et uafvendeligt Tilfælde. Naar Staten forlanger det af Bevillingshaverne, at de skulle paatage sig en saadan Forpligtelse, saa er det jo rimeligvis, fordi Staten anser det for billigt, retfærdigt og gavnligt i enhver Henseende. Men saa synes det at være højst mærkværdigt, at Staten selv ikke vil paatage sig en Forpligtelse i saa vidtgaende Maal. Det forekommer mig, at hvad der er Ret for den ene ogsaa bør være billigt for den anden, og naar de private Baner skulle have denne Forpligtelse, skal efter min Mening ogsaa Staten paatage sig en aldeles lignende Forpligtelse. Det er ogsaa efter min Mening det rigtige Princip, at Skadeserstatningspligten i saadanne Tilfælde bliver af stor Udstrækning.

Jeg skal, idet jeg meget vil anbefale det høje Ting at fremme denne Sag, som er af stor Vigtighed, blot henstille disse Bemærkninger til Overvejelse i det Udvalg, som eventuelt bliver nedsat.

Goos: Ligesom det ærede Medlem, der nu havde Ordet, er jeg af den Mening, at det er et særdeles vigtigt Lovforslag, og det har stor Interesse, at det er fremkommet. Ligesom det ærede Medlem forekommer det imidlertid ogsaa mig, at Lovforslaget har opfattet Statsbanernes Erstatningspligt for snævert og paa en saadan Maade, at det vanskeligt vil tilfredsstille den almindelige Retsfølelse. Det gælder, mener jeg, først og fremmest om det Punkt, som det ærede Medlem, der nu havde Ordet, fremdrog, nemlig Bestemmelsen af Betingelserne for Erstatningsansvar. Jeg tror, at han har fuldstændig Ret i, at Forslaget her er affattet paa en Maade, der gør det uklart, hvor langt Bestemmelsen rækker. Men selv om det kunde rettes ved en Omredaktion, mener jeg, at den Pligt, Statsbanerne her paatage sig, er for indskrænket, maaske endogsaa for indskrænket i Forhold til den gældende Ret, som jo ganske vist er uklar eller usikker. Det gælder først og fremmest om det Punkt, som det ærede Medlem ogsaa fremdrog, at hvis denne Erstatningspligt skal have nogen praktisk

Betydning, saa maa ikke den tilskadekommende være forpligtet til at føre Beviset for, at Betingelserne for Erstatningspligt ere til Stede; det vilde i en Mangfoldighed af Tilfælde gøre det upraktisk for ham, at han har denne Ret. Men der maa paa hvile Statsbanestyrelsen Bevisbyrden for, at de undskyldende Omstændigheder ere til Stede. Og det fører utvivlsomt videre i den Retning, som det ærede Medlem antydede, nemlig til at genoptage en Regel, som jeg er vis paa i langt højere Grad vil tilfredsstille den naturlige Retsbevidsthedsfølelse, den, som den prøjsiske Lov af 1838 og den tyske Reichshaftpflichtgesetz af 1871 har, og som vi, som det ærede Medlem bemærkede, ogsaa have i en fortræffelig Redaktion for Privatbanernes Vedkommende i Koncessionerne. Jeg kan ikke forstaa, hvorfor man ikke har fulgt dette Mønster, tilmed da vi ogsaa have en anden, ganske fortræffelig Redaktion i samme Retning — den vedrører ganske vist Godset — i Søloven der er valgt med overordentligt Omhu, og hvor det hedder: Ansvar for Driftsuheld haves af den paagældende, medmindre det gøres antageligt — altsaa fra Bortfragterens Side, at Skaden er bevirket ved Ulykkeshændelse, som det ikke har staaet i Skipperens eller Mandskabets Magt at afværge eller en Følge af Godsets egen Beskaffenhed. Det er altsaa ganske den samme Tanke, som findes i den tyske Lov, med Undtagelse af, at man har undgaaet dette uheldige Udtryk, „tvingende Magt“, og det er ogsaa den samme Tanke, som er optagen i Koncessionerne for Privatbanerne. Jeg tror, det vil være i langt højere Grad tilfredsstillende for den almindelige Retsfølelse, hvis man udvider Paragraffen i denne Retning ved at omforme Betingelserne.

Dette forekommer mig at være det mindst tvivlsomme. Men der er ogsaa en anden Retning — her vil jeg blot antyde, jeg vil ikke konkludere med den samme Styrke — hvor det forekommer mig, at Erstatningspligten er opfattet for snæver; det er nemlig med Hensyn til dens Omfang, hvad der skal erstattes. Der er for det første det, som den højtærede Minister ved Forelæggelsen fremhævede som næsten aksiomatisk sandt, at der ikke skulde kunne gives Erstatning for det, man andetsteds har kaldt, kalder og med Føje kan kalde immateriel Skade, fordi den ikke kan vurderes bestemt i Penge. Det Argument lader man sig ikke berolige med i Nutiden. Det kan aldeles bestemt paavises, at Udviklingen gaar i Retning af, at der skal gives, ikke Erstatning, det Udtryk bruger